

บทที่ 10

การจัดทำแผนการเรียนรู้

เมื่อกล่าวถึงการวางแผนงานในเรื่องใดก็ตาม จะหมายถึงความสามารถในการนึกคิดเป็นภาพ การสร้างสรรค์ วิธีการดำเนินการ หรือการออกแบบ ซึ่งสิ่งเหล่านั้นยังไม่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่คาดว่าจะสามารถทำให้เกิดขึ้น หรือดำเนินไปได้ในอนาคต ตามที่กำหนดไว้ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าเปรียบเสมือนการวางแผนความคิด กำหนดวิธีการดำเนินกิจกรรมและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนไว้ล่วงหน้า ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความพร้อมที่จะดำเนินงาน สามารถตัดสินใจได้ว่า จะดำเนินกิจกรรมอย่างไร และจะสอนอะไรให้แก่ผู้เรียนในช่วงระยะเวลานั้นๆ หรือควรใช้อุปกรณ์การสอนชนิดใด เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้มีความสามารถและทักษะในสิ่งที่เรียน ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ ในการตัดสินใจเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น พื้นฐานความรู้ของผู้เรียน จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หนังสือแบบเรียน อุปกรณ์การสอน รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่จัดให้มีการจัดกิจกรรมเรียนรู้นั้นๆ ด้วย

ในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนนั้น สิ่งสำคัญที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาก็คือการเรียนรู้ หรือสิ่งที่ผู้เรียนจะได้รับเมื่อเรียนจบในบทเรียน หรือหน่วยการเรียนนั้นๆ แล้ว ซึ่งจะทำให้ผู้สอนสามารถวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผลที่ต้องการให้บังเกิดแก่ผู้เรียน ซึ่งประเภทของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสมควรจะได้รับรู้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ความรู้เกี่ยวกับข้อมูล และข้อเท็จจริง
2. ความรู้ในด้านความคิด และความสามารถในการใช้สติปัญญา
3. ความสามารถในการใช้ทักษะ และการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย
4. การมีจริยธรรม และคุณธรรมของผู้เรียน

ความหมายและคำจำกัดความของการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้

การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี สามารถทำให้ผู้สอนสามารถควบคุมชั้นเรียน และทำให้กิจกรรมในชั้นเรียนดำเนินไปด้วยดี ผู้เรียนจะสนใจกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ตลอดช่วงเวลาของการดำเนินกิจกรรม ดังนั้นการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ จะสามารถเอื้อประโยชน์ต่อผู้สอนได้ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ผู้สอนมองเห็นภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้สอนจะต้องดำเนินการได้ตลอดเทอมของการศึกษา หรือ ตลอดปีการศึกษา ทำให้สามารถเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้าสำหรับการจัดเตรียมอุปกรณ์การสอน กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมความรู้แก่ผู้เรียน จัดเตรียมวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงเวลานั้นๆ ซึ่งจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ทำให้ผู้สอนสามารถจัดลำดับความสำคัญ และความต่อเนื่องของสาระเนื้อหาวิชาในบทเรียนได้อย่างเหมาะสม หรือจัดไว้อย่างยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถปรับแผนการจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าเมื่อผู้สอนรู้ทิศทาง และมีจุดประสงค์ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แน่นอน ไม่สับสน หรือสอนเนื้อหาวิชาข้ามไปมา ซึ่งทำให้เสียเวลา และผู้เรียนเกิดความสับสนในการเรียนสาระเนื้อหาวิชาเหล่านั้น

3. การกำหนดจุดประสงค์ไว้ล่วงหน้าในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้สอนต้องดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ตามที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้เรียนในชั้นเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ หรือมีทักษะตามจุดประสงค์

4. ทำให้ผู้สอนสามารถจัดเนื้อหาวิชาให้มีความต่อเนื่องกันได้สอดคล้องกับหลักสูตร กระบวนวิชา อุปกรณ์การสอน และหนังสือแบบเรียน รวมทั้งเหมาะสมกับระดับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนในแต่ละช่วงเวลาของการดำเนินกิจกรรม ผู้สอนสามารถตัดสินใจในการจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ และวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนในลักษณะหน่วยย่อย หรือหน่วยการเรียนรู้ เป็นรายเดือน สัปดาห์ หรือรายคาบเวลาได้อย่างเหมาะสม

5. ทำให้ผู้สอนสามารถเตรียมงานในการเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้รู้และผู้มีประสบการณ์ในชุมชนสำหรับการเสริมและให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้ หรือจัดเตรียม

สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดทัศนศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริงได้ล่วงหน้า ทำให้ โรงเรียน บ้าน และชุมชน มีความสัมพันธ์กันมากขึ้นในการจัดกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนี้การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้สอนสามารถจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ หรือรายการที่คิดต่างๆ ซึ่งการที่ผู้สอนได้จัดเตรียมเทปโทรทัศน์ไว้ล่วงหน้าในเนื้อหาวิชาที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้นกว่าที่กำหนดไว้ในบทเรียน ทำให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างขึ้น

6. การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตีรวมทั้งการจัดเตรียมอุปกรณ์การสอนไว้ล่วงหน้า จะทำให้ผู้สอนไม่กังวลใจเมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้น และทำให้การสอนในช่วงเวลานั้นๆต้องยุติลง เช่นมีการประชุมครู หรือผู้สอนป่วยอย่างกะทันหัน มีผู้มาเยี่ยมโรงเรียน ฯลฯ ผู้สอนจะสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไปได้อย่างต่อเนื่องเมื่อเริ่มต้นจัดกิจกรรมใหม่ ทำให้ไม่สับสนและยุ่งยากใจในการดำเนินกิจกรรม ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างดีและต่อเนื่องเช่นกัน

7. ทำให้ผู้สอนสามารถใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ได้อย่างสูงสุดในกิจกรรมการเรียนรู้ เช่นการอธิบาย จัดกิจกรรมที่หลากหลาย และให้ความรู้แก่ผู้เรียน เนื่องจากมีความพร้อมในการจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถใช้อุปกรณ์การสอนได้อย่างเหมาะสมกับเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่เริ่มทำการสอนใหม่ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการใช้อุปกรณ์การสอนจะต้องจัดให้เหมาะสม และสัมพันธ์กับเวลา ในขณะที่ครูที่มีประสบการณ์ในด้านการจัดกิจกรรม อาจจะเขียนเพียงข้อความสั้นๆ สำหรับตนเองว่า ในช่วงเวลาใดจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบใด หรือนำอุปกรณ์การสอนอะไรมาใช้ในการสอน

8. ทำให้ผู้สอนทราบความสามารถของผู้เรียนได้เป็นระยะๆว่า ในช่วงเวลาใด ผู้เรียนมีความรู้ และความสามารถในเรื่องใดแล้ว ทำให้สามารถประเมินความรู้และความสามารถของผู้เรียนในระยะนั้นๆได้ เพื่อนำผลมาพิจารณาสำหรับการดำเนินการจัดกิจกรรมหรือการฝึกทักษะในเรื่องต่อไป หรือจะเป็นการทบทวนความรู้ และทักษะ เมื่อเห็นว่าผู้เรียนยังไม่มีความรู้ และทักษะเพียงพอที่จะดำเนินกิจกรรมในเรื่องต่อไป

9. ส่งเสริมให้ผู้สอนมีความมั่นใจ และสามารถที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และแตกต่างไปจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดำเนินอยู่เป็นปกติได้ เช่นการจัด

กิจกรรมกลุ่ม หรือการจัดการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งผู้สอนจะต้องเตรียมการ และวางแผนงานไว้ล่วงหน้า ทำให้สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมได้อย่างประสบความสำเร็จ มีความมั่นใจ เสริมสร้างให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการใช้อุปกรณ์การสอนในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียน และได้รับความแปลกใหม่ในการเรียนกับผู้สอนอยู่เสมอ

10. ทำให้ผู้สอนจัดเตรียมคำถามที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า เนื่องจากในระหว่างการสอน ผู้สอนมักจะถามคำถามในด้านความรู้ ความจำเป็นส่วนใหญ่ การวางแผนการสอนทำให้ผู้สอนรู้ถึงเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนจะต้องเรียน และสามารถตั้งคำถามในระดับสูง (higher-level question) เพื่อฝึกให้ผู้เรียนใช้ความคิดในการตอบคำถามของครู

11. ทำให้ผู้บริหารทราบล่วงหน้า และสนับสนุนในด้านการจัดเตรียมอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม สถานที่ การจัดเวลา และอื่นๆ สำหรับการบริหารหลักสูตร เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และเตรียมไว้สำหรับการดำเนินการจัดกิจกรรมในภาคเรียนต่อไป รวมทั้งเป็นวางแผนงานสำหรับการจัดครูเข้าสอนแทน หรือเป็นการจัดเตรียมผู้สอนให้สอนในเนื้อหาวิชาที่ผู้สอนมีความถนัด หรือมีความเชี่ยวชาญ

12. ทำให้ผู้สอน และผู้บริหาร โรงเรียนจัดเตรียมเอกสารต่างๆ สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และการประเมินผลผู้เรียนได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถนำผลการประเมินความรู้ของผู้เรียนที่ผ่านมา นำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน การใช้หนังสือแบบเรียน และอื่นๆ สำหรับการบริหารหลักสูตร รวมทั้งสามารถปรับวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างทันท่วงทีในภาคเรียนต่อไปได้

การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะเริ่มจากการศึกษาลักษณะของสาระเนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนด รายละเอียดกระบวนการวิชา ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง แล้วจึงกำหนดรายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้

1. พิจารณาสาระเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาในช่วงเวลานั้นๆ ซึ่งควรจะมีลักษณะที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน หรือผู้สอนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาวิชานั้น

เข้ามาสู่ความจำเป็นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ ซึ่งจะเป็นการสร้าง กระตุ้น หรือเร้า ความสนใจของผู้เรียน แล้วจึงนำมากำหนดจุดประสงค์ทั่วไป จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชานั้น โดยพิจารณาว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในลักษณะใด เช่น เป็นการเรียนรู้ใน รูปแบบปกติ (Routine Objectives) หมายถึง ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ ความจำ มีความ เข้าใจเกี่ยวกับข้อความที่อ่าน หรือจากการบรรยาย อธิบาย และการจัดกิจกรรมของผู้สอน ผู้เรียนสามารถอธิบายวิธีการดำเนินงานในสิ่งที่ได้เห็นมา การทบทวนความรู้ เฉลย ข้อสอบ ฝึกทักษะ ฯลฯ สำหรับจุดประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในลักษณะ ของแนวคิด (Conceptual Objectives) นั้นเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดค้นหาความรู้ เพิ่มเติม รวมทั้งให้มีความคิดริเริ่มในการแก้ปัญหาต่างๆ สร้างสรรค์ผลงานใหม่ สามารถ สื่อแนวคิดและความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยการอธิบาย หรือการเขียน หรือต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะในการเคลื่อนไหว การฝึกปฏิบัติ (Skill Objectives) หรือ ต้องการให้ผู้เรียนมีจริยธรรม และคุณธรรม (Attitudes) ซึ่งการกำหนดจุดประสงค์ใน รูปแบบใดก็ตาม ผู้สอนจะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้ง เป็นการกำหนดจุดประสงค์ที่จะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียน ในกระบวนวิชานั้นๆด้วย

3. กำหนดชนิด หรือรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ผู้สอนต้องการให้ ผู้เรียนมีทักษะในด้านการสื่อสาร หรือมีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะใด เช่น ในการเรียนการ สอนแบบปกติ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะเป็นการบรรยาย การจัดกิจกรรมกลุ่ม การให้ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ หรือจะกำหนดให้ผู้เรียนถามคำถามและตอบคำถามซึ่งกันและกันใน กลุ่มเล็กๆ ช่วยเหลือกันทำงาน ซึ่งนักเรียนที่เรียนดีจะช่วยอธิบายความเข้าใจเกี่ยวกับ เนื้อหาวิชาให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจ ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนด้อยในด้านการเรียนรู้ และ ร่วมมือกันฝึกทักษะ กันคว้หาความรู้ หรือหาคำตอบในแบบทดสอบ สำหรับรูปแบบของ การมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในลักษณะของแนวคิดนั้น นอกจากนักเรียนที่เรียนดีจะช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนด้อยกว่าแล้ว นักเรียนในกลุ่มจะต้อง ร่วมกันแลกเปลี่ยนแนวคิดของตนเอง รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้ที่อยู่ในกลุ่มทุกคนได้มีโอกาส

แสดงความคิดเห็น ร่วมกันยกตัวอย่าง ให้เหตุผลเพื่อสนับสนุนความคิดของตนเองด้วย ร่วมกันพิจารณาตัดสินใจเลือกข้อมูลที่ได้ค้นคว้าหรือศึกษามาอย่างมีเหตุผล สนับสนุน และสร้างสรรค์แนวคิดใหม่เมื่อได้รับฟังข้อมูลต่างๆอย่างมีวิจารณญาณ

4. กำหนดภาระงานให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง รวมทั้งให้ผู้เรียนได้มีการสื่อสาร และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมใบงาน คำถาม รายชื่อหนังสือ หรือเอกสารประกอบการค้นคว้า สื่อการสอนซึ่งอาจจะเป็นการกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียน หรือศึกษาด้วยตนเองเป็นรายบุคคล หรือในลักษณะของกลุ่มการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามลักษณะของงานที่กำหนดให้ผู้เรียนนั้น ควรจะสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิด หรือเสนอแนวคิดของตนเองได้อย่างอิสระ เช่นควรจัดให้มีการถาม และการตอบคำถาม หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่ม ซึ่งจะไม่มีคนเก่งคนใดคนหนึ่งทำงานนั้นๆตามลำพังคนเดียว ทุกคนจะต้องมีโอกาสเท่าเทียมกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ และสามารถทำให้ได้งานที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ผู้สอนกำหนด

5. กำหนดการแบ่งภาระงานภายในกลุ่มย่อย โดยจะต้องไม่เป็นการแบ่งงานกันทำอย่างเด็ดขาดในแต่ละเรื่องในการทำงานกลุ่ม ซึ่งจะทำให้แต่ละคนในกลุ่มย่อยมุ่งแต่ทำงานของตนเอง ไม่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกัน แต่ควรจะอยู่ในลักษณะที่จะต้องนำงานนั้นกลับมาช่วยกันปรึกษาหารือ หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงจะสรุปเป็นแนวคิด หรือร่วมกันจัดทำภาระงานตามที่ได้รับมอบหมายต่อไป

6. กำหนดแนวทางการประเมินผลงาน ซึ่งผู้สอนจะต้องคอยสังเกตการทำงานของผู้เรียนแต่ละคน หรือสมาชิกในแต่ละกลุ่ม สำหรับการทำงานกลุ่มนั้นการเสนอผลงานให้สมาชิกในกลุ่มได้รับทราบ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการคิด วางแผนงาน และร่วมกันปฏิบัติงาน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งผลงาน และกิจกรรมของการมีส่วนร่วมในกลุ่มนั้นผู้สอนจะต้องนำมาประเมินเป็นผลงานของทุกคนในกลุ่มส่วนหนึ่ง และประเมินเป็นรายบุคคลของการมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มอีกส่วนหนึ่ง การกำหนดเกณฑ์ หรือแนวทางการประเมินผลงานก่อนให้ผู้เรียนเริ่มภาระงาน จะทำให้ผู้เรียนทุกคนสนใจที่จะทำงานร่วมกันในกลุ่ม และร่วมกันทำงานเพื่อให้ผลงานของกลุ่มให้เป็นที่ยอมรับของผู้สอน และเพื่อนๆในกลุ่มอื่น

องค์ประกอบของแผนการเรียนรู้

เพื่อให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามที่กำหนด แผนการเรียนรู้จะต้องมีความสอดคล้องกันระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นหลักสำคัญของแผนการเรียนรู้ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของกระบวนวิชา จุดมุ่งหมายของหน่วยการเรียนรู้ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จุดประสงค์ปลายทาง กิจกรรมการเรียนรู้และ กระบวนการวัดผลการเรียนรู้

การกำหนดจุดมุ่งหมายของกระบวนวิชา

ครูมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละกระบวนวิชาที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งครูจะสามารถศึกษารายละเอียดต่างๆ เช่น จุดมุ่งหมายของกระบวนวิชา สารเนื้อหาวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้อุปกรณ์การสอน และอื่นๆ ได้จากหนังสือหลักสูตร ประมวลการสอน และหนังสือแบบเรียน อย่างไรก็ตาม ครูจำเป็นต้องปรับรายละเอียดต่างๆ และจัดทำเป็นแผนการเรียนรู้ในลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ และแผนการเรียนรู้เป็นคาบเวลาต่อไป โดยการเลือกจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย อุปกรณ์การสอน และสารเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับผู้เรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ตลอดจนจัดทำใบงาน โครงการ และโครงงานต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาทั้ง

เป็นกลุ่มและรายบุคคล หลักการเบื้องต้นในการจัดทำแผนการเรียนรู้ระดับกระบวนวิชา
ของครู ประกอบด้วย

1. พิจารณาหลักการ จุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตร กลุ่มวิชา และกระบวน
วิชาที่จะสอน ซึ่งเป็นสิ่งที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในลักษณะทั่วไป อย่างกว้างๆ

2. พิจารณาเนื้อหาสาระวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ของกระบวนวิชานั้น
เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ให้อยู่ในขอบเขตตามที่หลักสูตรกำหนด โดยคำนึงถึงความ
สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทั่วไป และรวมถึงการพิจารณาสาระสำคัญ หัวข้อเรื่อง หรือ
หน่วยการเรียนรู้ย่อยๆ แบ่ง และจัดลำดับความสำคัญของความรู้ และเนื้อหาสาระ โดย
คำนึงถึงความรู้ที่จะต้องเรียนก่อน-หลัง ความยาก-ง่าย ขอบเขตของเนื้อหาวิชาที่เหมาะสม
กับวัยและความรู้พื้นฐานของผู้เรียน การจัดเตรียมเวลาให้สอดคล้องกัน รวมทั้งการ
กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ล่วงหน้าให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ผู้เรียน ตลอดจนพิจารณา
เน้นหนักในหัวข้อเรื่องที่เห็นว่ามีมีความสำคัญ

3. พิจารณาการจัดแบ่งเวลาให้เหมาะสม และสอดคล้องกันในแต่ละหัวข้อ
เรื่อง ในการจัดเวลาเรียนควรคำนวณเวลาเรียนจริงทั้งหมดตลอดเทอมการศึกษา และ
ตลอดปีการศึกษา โดยหักวันหยุดต่างๆ เช่นวันหยุดราชการ วันหยุดประจำปีของโรงเรียน
วันสอบ วันกิจกรรมของโรงเรียน รวมทั้งกำหนดวัน เวลา สำหรับการทดสอบ หรือการ
ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นระยะๆ ไปด้วย และระยะเวลาสำหรับการสอบ
ประจำเทอม และการสอบประจำปีการศึกษา

4. พิจารณาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู หนังสือแบบเรียน การ
ใช้อุปกรณ์การสอน กำหนด และจัดเตรียมอุปกรณ์การสอน สำหรับการสอนในแต่ละเนื้อ
เรื่อง หรือหัวข้อเรื่องรวมทั้งศึกษาแหล่งค้นคว้าและการจัดเตรียมทรัพยากรสำหรับ
กิจกรรมไว้ล่วงหน้า ซึ่งในแต่ละหัวข้อเรื่อง อาจจะต้องใช้กิจกรรมการเรียนรู้ อุปกรณ์การ
สอน และแบบเรียนที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสาระสำคัญของเนื้อหาวิชา และจุดมุ่งหมาย
ทั่วไปที่ได้กำหนดไว้

5. พิจารณาแนวทางการวัดและประเมินความรู้ของผู้เรียน ให้ตรงตาม
จุดมุ่งหมายทั่วไปของกระบวนวิชานั้นๆ

การกำหนดจุดมุ่งหมายในแผนการเรียนรู้ระดับกระบวนวิชานั้น โรงเรียนจะสามารถกำหนดตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือตามประมวลการสอน อย่างไรก็ตามครูก็ต้องคำนึงถึงสาระสำคัญที่นักเรียนควรจะเรียนรู้ และได้รับในการสอน ซึ่งรวมทั้งทัศนคติ แนวคิด หลักการ ลักษณะกิจนิสัยและอาจจะละเว้นจุดมุ่งหมายที่เห็นว่าให้คุณค่าน้อยในการเรียนของนักเรียนก็ได้ การกำหนดจุดมุ่งหมายของกระบวนวิชาจะอยู่ในลักษณะกว้างๆ ตัวอย่างเช่น

วิชาสังคมศึกษา

- เพื่อให้เกิดความเข้าใจในอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการดำรงชีวิต
- เพื่อให้เห็นความสำคัญที่จะต้องร่วมมือกันส่งเสริมและพัฒนาชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง
- เพื่อให้ตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากประชากร

วิชาภาษาไทย

- เพื่อให้สามารถอ่านและฟังอย่างมีวิจารณญาณ
- เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของวรรณกรรมพื้นบ้าน
- เพื่อให้สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์เกี่ยวกับหนังสือที่เลือกอ่าน

วิชาวิทยาศาสตร์

- เพื่อให้มีความสามารถใช้อุปกรณ์พื้นฐาน และทักษะในกระบวนกรทางวิทยาศาสตร์
- เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าและเห็นความจำเป็นที่จะต้องรักษาสมดุลของธรรมชาติ
- เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของบรรยากาศและพลังงานในการดำรงชีวิต

วิชาคณิตศาสตร์

- เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการคิดคำนวณ
- เพื่อให้มีความสามารถในการใช้เหตุผลและสามารถนำไปใช้ได้

- เพื่อให้มีทักษะในการคิดคำนวณและแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างคล่องแคล่วและแม่นยำ

การกำหนดจุดมุ่งหมายของหน่วยการเรียนรู้ (Unit)

การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับการเรียนในลักษณะหน่วย (Unit) ในแต่ละเทอมนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาลักษณะของเนื้อหาวิชาที่เหมาะสม มีหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจและสามารถนำมาจัดกิจกรรมได้ในรูปแบบของหน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งมีระยะเวลาที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งจะเหมาะสมสำหรับการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มการเรียนรู้ และจะทำให้ผู้เรียนมีเวลาสำหรับการค้นคว้าหาความรู้ ร่วมกันปรึกษาหารือ และนำข้อมูลมารายงานในชั้นเรียนได้ อย่างไรก็ตาม ผู้สอนไม่จำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมในลักษณะกลุ่มตลอดภาคเรียน ซึ่งการดำเนินการสอนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตลอดเวลาซ้ำๆกัน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเคยชิน และเบื่อหน่ายกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดไว้ได้ ซึ่งหลักการในการจัดทำ และกำหนดจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรู้ในระดับหน่วยการเรียนมีดังนี้

1. พิจารณาเลือกหัวข้อเรื่องที่เหมาะสมกับรูปแบบของการจัดทำแผนการเรียนรู้ในลักษณะหน่วยการเรียน
2. จัดทำจุดมุ่งหมายทั่วไปสำหรับหน่วยเรียนนั้นๆ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายในลักษณะกว้าง เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือมีความสามารถ เมื่อได้ศึกษาหน่วยการเรียนดังกล่าวแล้ว ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ครูจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้
  - 2.1 เนื้อหาวิชาและการเลือกใช้อุปกรณ์การสอนเป็นไปอย่างเหมาะสม
  - 2.2 พิจารณาว่าผู้เรียนควรจะมีการเรียนรู้หรือมีความสามารถในเรื่องใด และควรจะใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบใด
  - 2.3 จุดมุ่งหมายของหน่วยการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทั่วไปของกระบวนวิชานั้น
3. กำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะสำหรับหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจ มีทักษะ หรือมีทัศนคติตามที่มุ่งหวัง ซึ่ง ครูสามารถดำเนินการดังนี้
  - 3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ชัดเจน

3.2 สามารถกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ
เรียนรู้

3.3 สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทั่วไปของหน่วยการเรียนรู้

4. พิจารณา และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยเรียนนั้น ซึ่งครู
จะต้องศึกษาเนื้อหาวิชาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม ซึ่งขั้นตอนการกำหนด
กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย

4.1 ศึกษาแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากหนังสือหลักสูตร
แบบเรียน คู่มือครู หรือจากแนวคิดในการปรึกษาหารือจากเพื่อนครูด้วยกัน เพื่อให้
เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้

4.2 ตรวจสอบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว จะทำให้ผู้เรียนเกิดการ
เรียนรู้ได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

4.3 พิจารณาว่า กิจกรรมการสอนสอดคล้อง หรือเหมาะสมกับ
สภาพการณ์ในการดำเนินการ ในเรื่องของเวลา การใช้อุปกรณ์การสอน รวมทั้งความ
พร้อม และระดับความสามารถของผู้เรียน

4.4 พิจารณาว่าในการสอนหน่วยการสอนหนึ่งๆควรจะเริ่มด้วยการเร้า
ความสนใจของผู้เรียน ชี้แจงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยสอนกับกระบวน
วิชา และให้โอกาสผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือวางแผนงานในการศึกษาเนื้อหาวิชาใน
หน่วยการสอนนั้นๆ

4.5 ในการสอนสาระเนื้อหาวิชา จะต้องจัดกิจกรรมเพื่อคงความสนใจ
ของผู้เรียน กำเนียงถึงความแตกต่างของผู้เรียน รวมทั้งจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
หรือมีพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายเฉพาะ

4.6 กิจกรรมการสอนในระยะสุดท้าย ควรจะเป็นการสรุปความรู้ในสิ่งที่
ผู้เรียนได้เรียนไปแล้ว ทบทวนความรู้ทั้งหมด เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ได้เรียนไป
แล้ว และความรู้ที่จะต้องศึกษาในหน่วยต่อไป

5. วางแผนในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตลอดหน่วยการสอน เพื่อ
ดูความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน การประเมินความรู้ของผู้เรียนอาจจะพิจารณาจาก

การสังเกตของครู ผลงานของผู้เรียน หรือให้ทำแบบทดสอบ ซึ่งการประเมินความรู้ หรือความสามารถของผู้เรียนจะต้องตรงตามจุดประสงค์เฉพาะ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม รวมทั้งจุดประสงค์ปลายทางของผู้เรียน

6. จัดเตรียมอุปกรณ์การสอน ซึ่งผู้สอนควรจัดเตรียมหรือวางแผนงานการใช้ อุปกรณ์การสอนล่วงหน้า จัดเตรียมเอกสารประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ จัดสร้างอุปกรณ์ หรือการวางแผนงานการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavior Objectives)

หลังจากที่ผู้สอนกำหนดจุดมุ่งหมายของหน่วยการเรียนรู้ และวางแผน ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะหน่วยการเรียนรู้แล้ว การดำเนินการจัดกิจกรรมในแต่ละคาบเวลาของหน่วยการเรียนรู้ นั้น ผู้สอนจะต้องบันทึก จัดทำเป็นแผนการเรียนรู้และ กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเวลา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ความสามารถ รวมทั้งมีทักษะตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ในการจัดทำบันทึกแผนการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องระบุให้แน่ชัดลงไปว่า ในช่วงระยะเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้ 1 คาบเวลานั้น ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีพฤติกรรมใดบ้างตามเกณฑ์และภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่ง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ นั้น ผู้สอนสามารถกำหนดได้หลายข้อ ในคาบเวลาหนึ่งๆ หรืออาจเรียกว่าจุดประสงค์นำทาง ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการเรียน เมื่อการเรียนได้เสร็จสิ้นลงแล้ว เรียกว่าจุดประสงค์ปลายทาง หรือผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวัง

การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นแนวทางให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์การสอน รวมทั้งดำเนินกิจกรรมการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุหรือมีพฤติกรรมตามที่กำหนดหรือคาดหวังไว้ นอกจากนี้จะทำให้ผู้สอนทราบขีดความสามารถของผู้เรียนที่ครุคาดหวัง ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ประเมินว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ มากน้อยแค่ไหน ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของผู้เรียนทุกครั้ง ซึ่งจะทำให้การดำเนินการสอนของครูถูกทิศทางมากขึ้น สอดคล้อง ตรง

ตามจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ กระบวนการ และหลักการของหลักสูตร ซึ่งหลักการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมีดังนี้

1. ระบุพฤติกรรมของผู้เรียนที่สามารถแสดงออกให้เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น ผู้เรียนสามารถอธิบาย เขียน ตอบคำถาม เขียน หรือกล่าวสรุปความคิดเห็น ทำแบบทดสอบ ฯลฯ

2. กำหนดว่าพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกมานั้น จะต้องแสดงออกมาในสถานการณ์ใด หรือมีลักษณะอย่างไร จึงจะเป็นที่ยอมรับว่ามีการเรียนรู้เกิดขึ้น ตัวอย่างของการกำหนดสถานการณ์มีดังนี้

เมื่อกำหนดเนื้อเรื่องให้อ่าน 1 ตอน.....

หลังจากครูอธิบายการเขียนเลขทศนิยม 2 ตำแหน่ง.....

3. กำหนดระดับความสามารถของพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยว่า เป็นการกระทำในระดับใด มากน้อยแค่ไหน ดังอย่างเช่น

.....ถูกต้องทั้งหมด

.....ถูกต้อง 8 ข้อ จากจำนวน 10 ข้อ

..... ภายในเวลา 10 นาที

ตัวอย่างของการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมคือ

- เมื่อกำหนดภาพ 10 ภาพ นักเรียนสามารถเขียนบรรยายเรื่องจากภาพได้ถูกต้องอย่างน้อย 8 ภาพ
- เมื่อนักเรียนพบปะกัน สามารถทักทายและสนทนากันด้วยภาษาง่ายๆตามระดับความรู้ที่เคยเรียนมาได้ถูกต้อง
- เมื่อนักเรียนดูแผนที่ทวีปยุโรปบนกระดานดำ นักเรียนสามารถออกมาชี้ประเทศต่างๆที่ผู้สอนกำหนดให้ได้ถูกต้องทั้งหมด

ในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ผู้สอนอาจเขียนเฉพาะพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนแสดงออก และกำหนดระดับความสามารถเท่านั้นก็ได้ ตัวอย่างเช่น

- สามารถเขียนบรรยายสั้นๆ เกี่ยวกับเรื่องที่ทำมาได้ใจความสมบูรณ์
- สามารถท่องจำสุภาษิต และคำคมของภาษาไทยซึ่งเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายได้อย่างถูกต้อง

— สามารถนำคำศัพท์ที่กำหนดให้มาแต่งเป็นประโยคได้ถูกต้อง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในส่วนของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะรวมถึงการเลือกสาระเนื้อหาวิชา การกำหนดแนวคิดของกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และกระบวนการวิชา ซึ่งจะเป็นลักษณะของเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ ไม่ยากจนเกินระดับความสามารถของผู้เรียน โดยจัดให้เหมาะสมกับเวลา ซึ่งผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและแนวคิดนั้น

ผู้สอนจะต้องพิจารณาจัดและเลือกใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเวลาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่ระบุ หรือตามที่คาดหวังไว้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้นั้นต้องเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียนในแต่ละกลุ่มที่ไม่เหมือนกัน และพิจารณาการตอบสนองของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดขึ้น นอกจากนี้ครูจะต้องเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับช่วงเวลาของบทเรียนด้วย เช่น เข้า บ่าย ก่อนการพักเที่ยง หรือก่อนเวลาเลิกเรียน ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว ความสนใจของผู้เรียนจะแตกต่างกัน นอกจากนี้ การเลือกใช้เทคนิค วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา การใช้อุปกรณ์การสอน และการเตรียมการที่ดีของครูจะทำให้ นักเรียนสนใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น

แนวทางการเลือกใช้กิจกรรมเพื่อนำมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และผู้เรียน มีดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์เนื้อหาวิชาที่จะสอนว่ามีลักษณะอย่างไร มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้หรือความสามารถในเรื่องใดเป็นสำคัญ เช่น ต้องการผู้เรียนเข้าใจ หรือมีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎ ความจริง หรือแนวคิดของเนื้อหาวิชา หรือเน้นในเรื่องการฝึกปฏิบัติ และอื่นๆ ซึ่งจะทำให้ผู้สอนสามารถเลือกวิธีสอนได้อย่างเหมาะสม ในการเลือกเนื้อหาวิชา ผู้สอนจะต้องคำนึงว่า เนื้อหาวิชานั้นจะต้องมีความถูกต้อง มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นสิ่งที่น่าสนใจก่อให้เกิดประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้เรียน รวมทั้งเป็นเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ ไม่ยากจนเกินระดับความสามารถของผู้เรียน

2. พิจารณาจุดมุ่งหมายของเทคนิค วิธีสอน หรือกิจกรรมนั้นๆว่า อะไรเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของเทคนิควิธีสอนนั้นๆ เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่จะสอน รวมทั้งผู้สอนสามารถดำเนินการตามกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ได้หรือไม่ ซึ่งในบางครั้งผู้สอนจะต้องจัดเตรียมการไว้ล่วงหน้า ในเรื่องสถานที่ หรือใบงาน และอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้ เช่น วิธีการจัดกิจกรรมในรูปแบบของการจัดกิจกรรมกลุ่ม หรือการจัดทัศนศึกษา หรือการจัดให้มีการอภิปราย หรือการใช้บทบาทสมมติในชั้นเรียน

3. พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนดกับความแตกต่างกันของกลุ่มผู้เรียนในด้านอายุ พื้นฐานการศึกษา ความสนใจ รวมทั้งสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้สอนควรพิจารณาเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกลุ่มของผู้เรียน ตามความสนใจ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้นประสบความสำเร็จมากที่สุด

4. ผู้สอนควรพิจารณาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีกิจกรรมที่จะส่งเสริม กระตุ้น หรือสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสติปัญญาของตนเอง รู้จักการสืบหาความรู้ การวางแผนงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รวมทั้งฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานในลักษณะของกระบวนการ ฝึกฝนให้มีลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานต่อตนเอง และเพื่อนร่วมงาน

5. พิจารณากิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนคาดว่า จะสามารถนำไปปรับใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับผู้เรียน สภาพแวดล้อม และความสามารถของผู้สอนเองในการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ รวมทั้งไม่เป็นภาระที่หนักเกินไปสำหรับครูในการเตรียมกิจกรรม เนื่องจากในบางกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมกิจกรรมเป็นวันๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เพียงชั่วโมงเดียวเท่านั้น ทำให้เสียเวลา และเป็นภาระที่หนักเกินไป

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ผู้สอนจำเป็นต้องจัดเตรียมเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดำเนินไประยะเวลาหนึ่ง โดยระบุไว้ในแผนกิจกรรม

การเรียนรู้ด้วยว่าเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดำเนินไปในช่วงเวลาหนึ่งๆ ครูจะสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ด้วยวิธีใด เช่น จากการสังเกต การถาม หรือการให้ทำแบบฝึกหัด ซึ่งครูควรจะได้เตรียมคำถาม ใบงาน หรือแบบฝึกหัดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนดำเนินไปตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนอาจจะทำได้หลายรูปแบบ เช่น

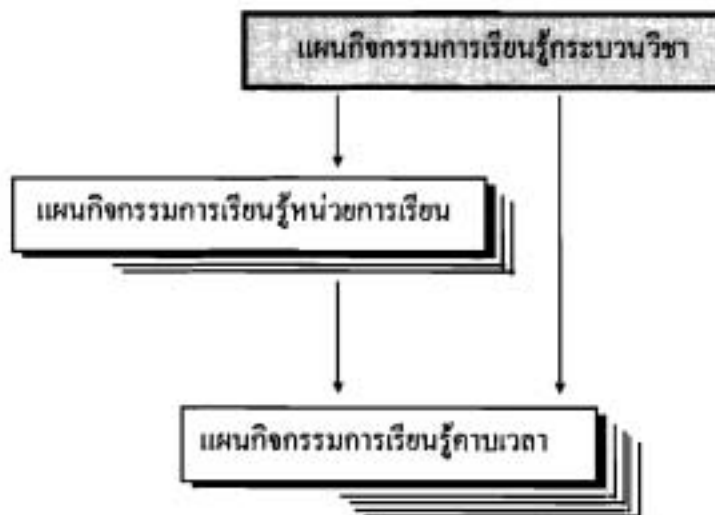
1. จัดให้มีการทดสอบผู้เรียนเป็นระยะๆ หรือทดสอบประจำภาคเรียน เพื่อผู้สอนจะได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนตลอดเวลา
2. จากการสังเกตของครูในระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน
3. การมอบหมายงานให้ทำ เช่น ดูการเขียนรายงานของผู้เรียน การทำการบ้านหรืองานในด้านโครงการ การค้นคว้างานต่างๆ
4. ดูจากการแสดงออกในด้านต่างๆของผู้เรียน เช่น การแสดงความสามารถหน้าชั้นเรียน การแสดงความคิดเห็น การแสดงบทบาทสมมติ
5. ดูจากผลงานที่นักเรียนปฏิบัติทั้งในงานกลุ่ม และงานเป็นรายบุคคล เช่น งานในด้านฝีมือ งานดนตรี วาดภาพ หรือการจัดนิทรรศการ หรือผลงานจากโครงการ

ข้อมูลย้อนกลับจากการประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งจากตัวผู้เรียนและผู้สอน จะทำให้ผู้สอนทราบข้อมูล เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในด้านต่างๆ เช่น การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

การจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะหน่วยการเรียนรู้ (Unit)

การจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะหน่วยการเรียนนั้น ผู้สอนจะพิจารณาจากแผนการเรียนรู้ในระดับกระบวนวิชาก่อน โดยสาระเนื้อหาวิชาในกระบวนวิชานั้นจะแบ่งออกเป็นหัวข้อเรื่อง ดังนั้นสาระสำคัญที่มีลักษณะแนวเดียวกันจะถูกจัดให้เป็นกลุ่ม กลุ่มเนื้อหาวิชาดังกล่าวและกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดไว้สำหรับกิจกรรมในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆประมาณ 1-2 คาบเวลา จนถึง 1-2 สัปดาห์จะเรียกว่า หน่วยการเรียนรู้ และจัดทำเป็นแผนกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะหน่วยการเรียนรู้ จากนั้นผู้สอนจะนำมาจัดทำเป็นแผนกิจกรรมการเรียนรู้คาบเวลา สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ปกติต่อไป

การจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเวลานั้น ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ในหลายลักษณะในแต่ละคาบเวลา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ในเนื้อหาความรู้ในหน่วยวิชานั้นๆ และอาจจะกล่าวได้ว่าแผนกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะหน่วยการเรียนรู้ จะประกอบด้วยแผนกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเวลาจำนวนหนึ่งที่ต้องเนื่องกัน แผนกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้หนึ่งๆ อาจจะประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบ เช่น การบรรยาย การให้นักเรียนแก้ปัญหา หรือการให้นักเรียนทำรายงาน ทำโครงการ แต่จะเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ในหน่วยวิชา หรือในหัวข้อเรื่องนั้นเป็นประการสำคัญ ขั้นตอนในการจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ระดับหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย

1. พิจารณาเลือกหัวข้อเรื่องสำหรับหน่วยวิชา หรือหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนวิชา เช่น “หลักภาษาเกี่ยวกับคำ และกลุ่มคำ” “ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม”

2. กำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูมุ่งหวังให้นักเรียนได้เรียนรู้ในหัวข้อเรื่อง หรือในหน่วยการศึกษานั้นๆ ลักษณะของจุดมุ่งหมายจะกว้าง มุ่งเน้นหลักการใหญ่ๆ ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ มีทัศนคติ ในหัวข้อเรื่องดังกล่าว

3. จัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ในรายคาบวิชาให้มีความต่อเนื่องกัน และครอบคลุมเนื้อหาวิชาในหัวข้อเรื่อง หรือในหน่วยการเรียนรู้นั้นๆทั้งหมด เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ แผนการเรียนรู้ในรายคาบเวลาจะประกอบด้วย

3.1 แผนกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับแนะนำหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะบอกจุดประสงค์ แนวทางการศึกษาหน่วยการเรียนรู้ การทดสอบก่อนเรียน การกระตุ้นและเร้าความสนใจผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการแบ่งกลุ่มการเรียนรู้

3.2 แผนกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะและประสบการณ์ ในสาระเนื้อหาวิชาของหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนในหลายๆรูปแบบ เช่น การบรรยาย การให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อให้ศึกษาค้นคว้าความใฝ่ใจของครูด้วยตนเอง หรือในลักษณะกลุ่ม การวิเคราะห์และแก้ปัญหาต่างๆตามที่ผู้สอนกำหนด การทำรายงาน การจัดให้มีทัศนศึกษา หรือการจัดทำโครงการในลักษณะของกลุ่ม หรือรายบุคคล

3.3 แผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสรุปหน่วยการเรียนรู้ รวมถึงการทบทวน การสรุปผลการทำงานของผู้เรียนซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของการรายงาน กิจกรรมของผู้เรียนในรูปแบบต่างๆ ร่วมด้วยการแสดงผลงาน เช่นการแสดงผลบทบาทสมมติ การจัดนิทรรศการ และอื่นๆ รวมทั้งเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์สำหรับการศึกษาในเรื่องต่อไป

3.4 พิจารณากิจกรรมหลักสำหรับหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งอาจจะเป็นการให้ผู้เรียนจัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับสาระเนื้อหาวิชา การมอบหมายงาน การจัดนิทรรศการ การแสดงผลบทบาทสมมติ หรือการศึกษานอกสถานที่ ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชาในหน่วยการเรียนรู้นั้นๆ รวมทั้งอุปกรณ์ และสถานการณ์ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมด้วย

4. จัดทำแผนงานของกิจกรรมและจัดเตรียมอุปกรณ์การสอน เพื่อให้การสอนหน่วยการเรียนรู้ หรือหัวข้อเรื่องนั้นๆ ประสบความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจจะเป็นใบงาน หรือเอกสารเสริมความรู้และการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชานั้นๆ

5. จัดเตรียมเครื่องมือสำหรับการวัดผลและประเมินความรู้ของผู้เรียนตลอดทั้งหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งอาจจะเป็นแบบทดสอบเนื้อหาวิชา ในด้านความรู้ ความเข้าใจ หรือ

ความสามารถในด้านทักษะของหน่วยการเรียนรู้ แบบฟอร์มการประเมินผลงาน เช่น การรายงาน การจัดนิทรรศการ รวมทั้งการจัดทำพอร์ตโฟลิโอ สำหรับหน่วยเรียนนั้นๆ

ตัวอย่างแผนการเรียนรู้ในลักษณะหน่วย

วิชาภาษาไทย

วันที่ 10-18 มิถุนายน

จำนวนคาบเวลา 8 คาบ

หัวข้อเรื่อง พระอภัยมณี

ระดับชั้นเรียน ม.2

1. สาระสำคัญของเนื้อเรื่อง

ลักษณะคำประพันธ์ของ “พระอภัยมณี” เป็นนิทานคำกลอน แต่งด้วยกลอนสุภาพ เป็นเรื่องที่พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่) แต่งขึ้นจากจินตนาการ ในรัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ และมีเนื้อเรื่องที่แปลกชวนให้ติดตามอ่าน

2. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อเรียนในหน่วยการเรียนนี้แล้ว นักเรียนสามารถ

- 1) เล่าประวัติและผลงานของสุนทรภู่ได้
- 2) เล่าเรื่องย่อของ “พระอภัยมณี” โดยใช้ภาษาของตนเองได้
- 3) อ่านทำนองเสนาะ และบอกความหมายของคำศัพท์ในคำประพันธ์ได้
- 4) ถอดคำประพันธ์เป็นร้อยแก้ว โดยใช้ภาษาของตนเองได้
- 5) อธิบายลักษณะนิสัยของตัวละครที่ปรากฏในคำประพันธ์ได้
- 6) อภิปรายและวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครเอก และตัวละครย่อย ในเรื่องได้
- 7) วิเคราะห์ศิลปะการแต่งคำประพันธ์ และยกตัวอย่างการใช้สำนวนโวหารในรูปแบบ ต่างๆ ได้
- 8) จัดทำบอร์ด นิทรรศการ เพื่อแสดงผลงานของสุนทรภู่ได้

3. กิจกรรมการเรียนรู้		
เวลา	เนื้อหาสาระ	กิจกรรมการสอน
1 คาบ	<p>ขั้นนำ</p> <p>ชีวประวัติ และวรรณกรรมต่างๆที่สำคัญซึ่งประพันธ์โดยของ สุนทรภู่</p>	<p>-บรรยาย ให้ดูวิดิทัศน์ คำประพันธ์ และยกตัวอย่างสำนวนโวหาร</p> <p>-แบ่งกลุ่มปรึกษาหารือเกี่ยวกับวรรณกรรม สำนวนโวหารในคำประพันธ์ ที่ผู้เรียนชอบ และสนใจ</p>
5 คาบ	<p>ขั้นสอน</p> <p>1. รายละเอียด ชีวประวัติ และผลงานของสุนทรภู่ ในแต่ละรัชสมัย</p> <p>2. เรื่องย่อของ“พระอภัยมณี”เนื้อเรื่องในหนังสือแบบเรียนซึ่งเป็นบางส่วนของเรื่อง “พระอภัย มณี” มีลักษณะคำประพันธ์เป็นกลอนสุภาพ</p> <p>3. ศิลปะการใช้สำนวนโวหาร</p>	<p>ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมในลักษณะกลุ่ม และรายบุคคล ในเรื่องต่อไปนี้</p> <p>-ศึกษาประวัติของสุนทรภู่ในแต่ละรัชสมัย และทำรายงาน</p> <p>-ฝึกอ่านจับใจความเรื่องย่อของ “พระอภัยมณี”</p> <p>-ฝึกการอ่านทำนองเสนาะ และอธิบายความหมายของคำศัพท์ในคำประพันธ์</p> <p>-ถอดความเป็นร้อยแก้วจากข้อความบางตอน ของคำประพันธ์</p> <p>-อธิบายลักษณะนิสัย วิเคราะห์ วิจารณ์พฤติกรรม ของตัวละครใน “พระอภัยมณี”</p> <p>-วิเคราะห์คำประพันธ์ การเข้าใจ สำนวนโวหาร ในรูปแบบต่างๆ</p>

เวลา	เนื้อหาสาระ	กิจกรรมการสอน
		- การแสดงบทบาทสมมติในบางตอนของ "พระอภัยมณี"
2 คาบ	ขั้นสรุป 1. สรุปชีวประวัติของสุนทรภู่ 2. ทบทวนเนื้อเรื่องย่อ 3. สรุปลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละคร 4. สรุปสำนวนโวหารที่ดี	การจัดทำบอร์ด นิทรรศการ เพื่อสรุปชีวประวัติของสุนทรภู่ วรรณกรรมต่างๆ เรื่องย่อของ "พระอภัยมณี" ตัวละคร ลักษณะนิสัย และสำนวนโวหารต่างๆ ที่เป็นคติสอนใจ และเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน
4. อุปกรณ์การสอน <ul style="list-style-type: none"> - วีดิทัศน์ประวัติและผลงานของสุนทรภู่ - แผนภูมิ และตัวอย่างกลอนสุภาพ - เครื่องแปล และคัมภีร์แปลการอ่านทำนองเสนาะ - บัตรคำ ชื่อของตัวละคร , แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของตัวละคร - แถบประโยคสำนวนโวหาร - เกม "ฉันคือใคร" 5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ <ul style="list-style-type: none"> - จากการสังเกตความสนใจ และความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรม - การถามคำถาม - ให้ทำแบบฝึกหัด - การทำรายงาน - ผลงานจากการแสดงบทบาทสมมติ และการจัดนิทรรศการ 		

หมายเหตุ ในกรณีที่มีเวลา หรือโรงเรียนอยู่ในบริเวณใกล้เคียง จ.ระยอง ควรพานักเรียนไปดู สถานที่จริง คือ อนุสาวรีย์สุนทรภู่ ที่จังหวัดระยอง

การจัดทำแผนการเรียนรู้ (Lesson Plan)

เมื่อได้กำหนดแผนกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับกระบวนการวิชา หรือแผนกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับหน่วยการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับคาบเวลาหรือเรียกว่า บันทึกการสอน (Lesson Plan) ซึ่งเป็นการนำเนื้อเรื่อง และเวลาที่ได้จัดแบ่งไว้ในแผนกิจกรรมการเรียนรู้ระดับกระบวนการวิชา หรือในระดับหน่วยการเรียนรู้ นำมาเขียนเป็นแผนกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะแต่ละคาบเวลา สำหรับกิจกรรมในชั้นเรียน ให้ละเอียดมากขึ้น การเตรียมบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ในตอนหนึ่งๆ สำหรับรายวิชาหนึ่งๆนั้น ผู้สอนไม่ควรนำมาใช้กับชั้นเรียนอื่นๆด้วยทั้งหมด เนื่องจากแต่ละชั้นเรียนจะมีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ เช่น ระดับความสามารถที่แตกต่างกัน ช่วงเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นควรจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ให้สามารถยืดหยุ่นได้ เพื่อให้ผู้สอนสามารถปรับกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับสภาพของแต่ละชั้นเรียนที่ไม่เหมือนกัน รวมทั้งเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนในแต่ละชั้นเรียน อุปกรณ์การสอน และช่วงเวลาของการดำเนินกิจกรรมด้วย

หลักในการจัดทำแผนการเรียนรู้ระดับคาบเวลา

ในการจัดทำแผน หรือบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ ในระดับคาบเวลา ผู้สอนควรยึดถือหลักเกณฑ์ต่างๆดังต่อไปนี้

1. กำหนดขอบเขตของเนื้อหาวิชาที่จะสอนให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด หรือให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ ถ้าเป็นหัวข้อเรื่องที่มีสาระเนื้อหาวิชามาก ก็อาจจะแบ่งเป็นตอนๆก็ได้

2. ระบุในรายละเอียดว่า กิจกรรมการเรียนรู้ในหัวข้อเรื่องนั้นมีจุดประสงค์อย่างไร ผู้เรียนควรมีพฤติกรรมอะไรบ้างที่แสดงว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้น กำหนดสาระเนื้อหาวิชาที่จะดำเนินกิจกรรม รายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งเทคนิคการดำเนินกิจกรรมในเนื้อเรื่องนั้นๆ อุปกรณ์การสอน และแนวทางการวัดและประเมินผลการ

เรียนรู้ของนักเรียนด้วย รายละเอียดต่างๆดังกล่าว ควรเขียนให้ชัดเจน ใช้ภาษาที่กระชับรัด
อ่านเข้าใจง่าย และสามารถปฏิบัติตามอย่างได้ผล

3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ระบุในบันทึก หรือแผนกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ครูควร
พิจารณาให้เหมาะสมกับวัย และความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งคำนึงถึงเวลาที่จัดไว้ด้วย
ตลอดจนการใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ และ
ความสนใจของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้กิจกรรมที่ครูวางแผนไว้เป็นที่น่าสนใจแก่นักเรียน

4. การกำหนดงาน หรือภาระงานที่จะมอบหมายให้นักเรียนทำ ครูควรระบุไว้
ในบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย ซึ่งครูควรจะได้จัดเตรียมไว้ล่วงหน้า การอธิบาย
แนวทางการดำเนินงานควรจะชัดเจน นักเรียนเข้าใจและสามารถดำเนินการได้ และเป็น
งานที่จะเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน หรือเป็นงานที่จะเตรียมตัวนักเรียน
สำหรับการเรียนการสอนในครั้งต่อไปก็ได้

องค์ประกอบของแผนการเรียนรู้

บันทึก หรือแผนการเรียนรู้ที่ครูทำขึ้นนั้น จะต้องประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ
ที่สำคัญดังนี้คือ

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ (Behavior Objective)

ในการเตรียมบันทึกแผนกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องระบุให้แน่ชัดลง
ไปว่าในช่วงระยะเวลาที่สอน 1 คาบเวลานั้น ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยมี
พฤติกรรมใดบ้างตามเกณฑ์ และภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดให้ อย่างไรก็ตามการกำหนด
จุดประสงค์การเรียนรู้ สามารถกำหนดได้หลายๆข้อ ในคาบเวลาหนึ่งๆ หรือ อาจเรียกว่า
จุดประสงค์นำทาง ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการเรียน เมื่อการเรียนได้เสร็จสิ้น
ลง เรียกว่าจุดประสงค์ปลายทาง

2. เนื้อเรื่องโดยสรุป (Content)

เป็นการระบุว่าใน 1 คาบเวลานั้น ผู้สอนจะสอนอะไรบ้างตามที่ระบุไว้ใน
แผนกิจกรรมการเรียนรู้ระดับกระบวนวิชา หรือแผนกิจกรรมการเรียนรู้ระดับหน่วย
ผู้สอนอาจจะระบุเนื้อเรื่องหรือหัวข้อเรื่องที่สอนตามหนังสือแบบเรียนก็ได้ หรือมี
รายละเอียดประกอบเพิ่มเติม การเลือกสาระเนื้อหาวิชาที่จะสอนนั้น มีความสำคัญมาก

ผู้สอนจะต้องรู้จักการแบ่งเนื้อหาวิชา และการจัดให้เนื้อหาวิชาแต่ละตอนให้มีความต่อเนื่องกัน รวมทั้งพิจารณาให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน อย่างไรก็ตามการจัดทำบันทึกการสอน ควรเน้นความสำคัญของสาระเนื้อหาวิชาที่สอนให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม ความสนใจของผู้เรียนในระยเวลานั้นและความต้องการของหลักสูตร

3. กิจกรรมการสอน (Activities)

ผู้สอนจะต้องพิจารณาจัดกิจกรรมการสอนในแต่ละคาบเวลาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ การจัดกิจกรรมการสอนที่ดีนั้นต้องเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียนในแต่ละกลุ่มที่ไม่เหมือนกัน และพิจารณา การตอบสนองของกิจกรรมการสอนที่ครูจัดขึ้น นอกจากนี้ครูจะต้องเลือกกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับเวลาของบทเรียน ด้วย เช่น เข้า ป่า ก่อนการพักเที่ยงหรือก่อนเวลาเลิกเรียน ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว ความสนใจของผู้เรียนจะแตกต่างกัน นอกจากนี้ การเลือกใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา การใช้อุปกรณ์การสอน และการเตรียมการสอนที่ดีของครูจะทำให้ นักเรียนสนใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น

4. อุปกรณ์การสอน (Aids)

ในวันทีกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องระบุชนิดของอุปกรณ์การสอนที่จะต้องใช้ร่วมกับกิจกรรมในช่วงเวลานั้นๆด้วยว่า อุปกรณ์ชนิดใด ที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้งเป็นอุปกรณ์ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อเรื่องด้วย เช่น รูปภาพ เทปบันทึกเสียง แถบเสียง แผนที่ บัตรคำ และอื่นๆอีก นอกจากนี้หนังสือเรียน และหนังสือทางวิชาการก็สามารถนำมาใช้เป็นอุปกรณ์ได้เช่นเดียวกัน

5. การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation)

ผู้สอนจำเป็นต้องจัดเตรียมเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดำเนินไประยะเวลาหนึ่ง โดยระบุไว้ในบันทึกด้วยว่าเมื่อกิจกรรมการสอนได้ดำเนินไปในช่วงเวลาหนึ่งๆ ครูจะสามารถประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ด้วยวิธีใด เช่น จากการสังเกต การถาม หรือการให้ทำแบบฝึกหัด ซึ่งครูควรจะได้เตรียมคำถามหรือแบบฝึกหัดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียนดำเนินไปตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ลักษณะของบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี

บันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรจะเขียนในลักษณะที่อ่านง่าย ชัดเจน มีความยืดหยุ่น (flexible) และ มีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1. ครูสามารถนำไปปฏิบัติใช้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
2. มีความยืดหยุ่น ในลักษณะที่ครูจะสามารถดัดแปลง หรือปรับปรุง เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไปให้ได้ผลดีกว่าการสอนในครั้งแรกได้ รวมทั้งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป
3. ในกรณีที่ครูประจำวิชาไม่สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ผู้ที่ทำการสอนแทนซึ่งมีความรู้ความสามารถในวิชาเดียวกัน สามารถนำบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ นั้นไปใช้ดำเนินการอย่างได้ผลเช่นเดียวกัน
4. รายละเอียดของกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ไม่ยากต่อการดำเนินกิจกรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมรวมทั้งครอบคลุมเนื้อเรื่องที่จะสอนได้ครบ

ประโยชน์ของบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้

1. สำหรับครูที่เริ่มทำการสอนใหม่ และยังไม่มีความชำนาญในการสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บันทึกกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น เนื่องจากได้จัดเตรียมเนื้อหา กิจกรรมการสอน และอุปกรณ์การสอนมาพร้อมแล้ว สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้ด้วยความมั่นใจ ซึ่งจะทำให้การสอนของครูในชั้นเรียนประสบความสำเร็จได้ส่วนหนึ่ง
2. การทำบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง ทำให้ครูสามารถปรับปรุงกิจกรรมในแต่ละครั้งได้ และทราบว่าควรจะปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ให้อยู่ในแนวใด หรือในลักษณะใดจึงจะเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การจัดทำบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมได้ทันตามที่หลักสูตรกำหนด โดยไม่รวบรัดเกินไป เนื่องจากได้กำหนดเวลาและเนื้อเรื่องที่จะดำเนินกิจกรรมไว้อย่างเหมาะสมแล้ว

4. บันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ได้รับการปรับปรุงและนำไปใช้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จะเป็นคู่มือให้แก่ครูใหม่ ให้รู้จักแนวการจัดกิจกรรม และสามารถนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับตนเองได้

จะเห็นได้ว่า การจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ระดับกระบวนวิชา ระดับหน่วย และระดับคาบเวลานั้น บันทึกกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องจัดทำให้สัมพันธ์กัน ซึ่งการมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวจะช่วยให้ครูที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นในการดำเนินกิจกรรมมากขึ้น และจะทำให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงกิจกรรมในแต่ละครั้งได้ ทราบข้อบกพร่องของตนเอง สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร ตามเวลาที่กำหนดไว้

ตัวอย่างของแผนกิจกรรมการเรียนรู้ (Lesson Plan)

วิชา ภาษาไทย   หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง “พระอภัยมณี” คาบที่ 2-3
ชั้นเรียน ม.2   เวลา 9.20 -11.00 น.
วันที่ 11 มิถุนายน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถเล่าชีวประวัติของสุนทรภู่ได้
2. นักเรียนสามารถเล่าเรื่องย่อของ “พระอภัยมณี” ได้
3. นักเรียนสามารถถอดคำประพันธ์บางตอนเป็นร้อยแก้วได้
4. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างตำนาน โวหารที่น่าสนใจในคำประพันธ์ได้

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ให้นักเรียนดูวีดิทัศน์ ประวัติและผลงานของสุนทรภู่ และให้นักเรียนดูวรรณกรรมที่สุนทรภู่ประพันธ์ และหนังสือ “พระอภัยมณี”

2. ครูเล่าเรื่องอย่างย่อๆ เกี่ยวกับนิทานคำกลอนเรื่อง “พระอภัยมณี”
3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มตามที่ได้กำหนดไว้ในคาบแรก จำนวน 8 กลุ่มๆละ 5 คน
4. มอบใบงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มค้นคว้าเอกสารในห้องสมุด โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที และให้กลับมารายงานในกลุ่มใหญ่
  - 1) กลุ่มที่ 1 และ 8 --- ชีวิตประวัติของสุนทรภู่ (ใบงานที่ 1)
  - 2) กลุ่มที่ 2 และ 7 --- เรื่องย่อของ “พระอภัยมณี” (ใบงานที่ 2)
  - 3) กลุ่มที่ 3 และ 6 ---- ถอดคำประพันธ์ และอธิบายความหมายของคำประพันธ์จากใบงานที่ผู้สอนกำหนด (ใบงานที่ 3)
  - 4) กลุ่มที่ 4 และ 5 ---- พิจารณาเลือกสำนวนโวหารในคำประพันธ์ที่ สนใจ และเห็นว่าเป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบัน (ใบงานที่ 4)
5. ให้แต่ละกลุ่มส่งผู้แทนออกมารายงาน และให้กลุ่มอื่นๆซักถามความเข้าใจ
6. ครูซักถามความเข้าใจของนักเรียนจากสมาชิกกลุ่มทุกกลุ่ม
7. ครูให้นักเรียนฟังเทปการอ่านทำนองเสนาะเป็นต้นแบบและให้นักเรียนอ่านทำนองเสนาะพร้อมกับครูเป็นกลุ่มใหญ่ และแต่ละกลุ่มย่อยในหนังสือแบบเรียน โดยให้เพื่อนในกลุ่มที่อ่านได้ถูกต้องเป็นผู้นำในการอ่าน
8. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มถอดคำประพันธ์ออกมาเป็นเรื่องย่อ และให้ใจความแต่ละกลุ่มต่อเนื่องกัน
9. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบเป็นรายบุคคลสั้นๆเกี่ยวกับเนื้อเรื่องทั้งหมด

อุปกรณ์การสอน

1. หนังสือแบบเรียนภาษาไทย
2. วิดิทัศน์ ประวัติและผลงานของสุนทรภู่
3. เครื่องเทป และคassetเทปการอ่านทำนองเสนาะ
4. รูปภาพตัวละคร ในเรื่อง “พระอภัยมณี”
5. ใบงานสำหรับนักเรียนแต่ละกลุ่ม
6. แบบทดสอบ

การประเมินผล

1. จากการสังเกตความสนใจ และความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม
2. ผลของการรายงานหน้าชั้นเรียน และการตอบคำถามโดยปากเปล่า
3. ความสามารถในการอ่านทำนองเสนาะ
4. ผลของการทำแบบทดสอบ

ใบงานที่ 1

ให้นักเรียนศึกษาชีวประวัติของสุนทรภู่ในแต่ละรัชสมัยตามเอกสารต่างๆ และทำรายงาน ในแนวต่อไปนี้

1. ชื่อเดิมของสุนทรภู่ และชื่อที่ได้รับพระราชทาน เกิดในรัชสมัยใด วันใด และถึงแก่กรรมเมื่อไร
2. การศึกษาเบื้องต้น การเข้ารับราชการ ตำแหน่งทางราชการ และลักษณะนิสัยส่วนตัวของสุนทรภู่
3. ตำแหน่งทางราชการ ในสมัยรัชการที่ 2 ลักษณะนิสัยส่วนตัว และตำแหน่งที่ได้รับในรัชสมัยนี้
4. การดำเนินชีวิตในสมัยรัชกาลที่ 3 และ บรรดาศักดิ์ที่ได้รับ
5. ลักษณะของผลงาน และวรรณกรรมของสุนทรภู่
6. รายละเอียดเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว

ใบงานที่ 2

ให้นักเรียนเล่าเรื่องย่อของ “พระอภัยมณี” และเขียนแผนภูมิความสัมพันธ์ของตัวละคร

ใบงานที่ 3

ให้นักเรียนถอดคำประพันธ์เรื่อง “พระอภัยมณี” ในหนังสือเรียน หน้า 40 ย่อหน้าที่ 4 จนถึงหน้า 43 ให้เป็นร้อยแก้ว โดยใช้สำนวนของตนเอง แล้วสรุป เป็นเรื่องย่อให้ได้ใจความ

ใบงานที่ 4

ให้นักเรียนอ่านคำประพันธ์ในหนังสือแบบเรียน และเลือกสำนวนโวหารที่อยู่ใน คำประพันธ์ที่น่าสนใจ ให้มากที่สุด และคัดลอกสำหรับนำมาใช้ใน ชีวิตประจำวัน และถอดความสำนวนโวหารให้เป็นร้อยแก้วด้วย โดยใช้ภาษา ของตนเอง

การประเมินแผนกิจกรรมการเรียนรู้

เมื่อผู้สอนดำเนินการสอนตามแผนกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ในระหว่าง การดำเนินการอาจจะบันทึกย่อๆไว้ในส่วนที่ปรับ หรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่ง แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ สำหรับการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป และ เพื่อให้แผนกิจกรรมการเรียนรู้ของครูมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปปรับใช้ได้ ในโอกาสต่อไป ผู้สอนควรจะได้ประเมินแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองเมื่อได้ดำเนินการ เสร็จสิ้นแล้วดังต่อไปนี้

1. ส่วนใดที่เป็นจุดเด่น และจุดด้อยของบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้
2. เมื่อดำเนินการแล้วแล้วผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ กำหนดไว้หรือไม่ มากน้อยแค่ไหน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ได้เท่าไร

3. ปริมาณของสาระเนื้อหาวิชาที่สอนในคาบเวลานั้น มากเกินไป หรือน้อยเกินไป
4. กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละจุดประสงค์ดำเนินไป สอดคล้องกันหรือไม่
5. ควรเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงการใช้อุปกรณ์การสอนหรือไม่ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรม
6. กิจกรรมการเรียนรู้ และเนื้อหาวิชาสอดคล้องกันหรือไม่
7. ผู้เรียนมีปฏิกิริยาอย่างไรต่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูดำเนินการ มีความสนใจ กระตือรือร้นหรือเฉื่อยชา
8. เอกสารประกอบกิจกรรมที่ใช้ เช่นแบบเรียน และสิ่งพิมพ์อื่นๆ มีเนื้อหา สอดคล้องกับบทเรียนหรือไม่
9. ผู้สอนควรจะปรับปรุงในส่วนใดของแผนกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมในครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ข้อพิจารณาดังกล่าวข้างต้น เป็นแนวทางให้ผู้สอนปรับปรุงแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองสำหรับการดำเนินการสอนในครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับผู้เรียน และสภาพแวดล้อม

ครูที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ส่วนใหญ่จะมีความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้ แม้กระทั่งครูที่มีประสบการณ์ในด้านการดำเนินกิจกรรมก็จำเป็นต้องเตรียมกิจกรรม เนื่องจากผู้เรียนในแต่ละเทอมแตกต่างกัน รวมทั้งเป็นการปรับปรุงแนวทางการดำเนินกิจกรรมของครู การเลือกใช้วิธีการดำเนินกิจกรรม อุปกรณ์การสอน ให้สอดคล้องกับผู้เรียน และเนื้อหาวิชาในช่วงระยะเวลาต่างๆด้วย การจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งออกได้เป็นหลายระดับ เช่น ระดับกระบวนวิชา ระดับหน่วย และแผนกิจกรรมการเรียนรู้รายคาบเวลา ครูจะเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการจัดลำดับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมในแต่ละคาบเวลา ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ของครูประสบความสำเร็จได้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้